

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА «КРОК»**

**МАТЕРІАЛИ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
"ОСВІТА ТА НАУКА: ТРАНСФОРМАЦІЯ,
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ, АКАДЕМІЧНА СВОБОДА"**

5 березня 2021 р.

Київ – 2021 р.

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ФОРМ І МЕТОДІВ ВИВЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ ДИСЦИПЛІН

Румик І.І.,

*д.е.н., доцент, доцент кафедри національної економіки та фінансів,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,*

e-mail: RumykII@krok.edu.ua,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3943-639X>

Рівень використання в навчальному процесі сучасних форм і методів організації вивчення фахових дисциплін є вкрай низьким. Здобувачі освіти володіють лише базовими знаннями та навичками, отриманими в результаті традиційного навчання. Як наслідок, маючи досить ґрунтовну освітню підготовку, вони не в змозі продемонструвати знання сучасних методів, що часто є перевагою на ринку праці. Отримати їх можна або самостійно, що досить складно, або в провідних навчальних закладах, які навчають таким методам моделювання реальної дійсності у заздалегідь створеній проблемній ситуації. Тому розширення інструментарію активних методів навчання, які сприяють кращій підготовці та адаптації до фахової діяльності та соціальних контактів при отриманні освітніх послуг є надзвичайно актуальним питанням.

Метою роботи є дослідження інтерактивних форм і методів вивчення фінансових дисциплін на прикладі ділових ігор і наукових повідомлень у сучасному форматі.

При дослідженні сучасного інструментарію вивчення фахових дисциплін використаний метод теоретичного узагальнення, за допомогою якого було зафіксовано загальні ознаки та вміння, які розвивають активні методи, а також здійснено перехід від конкретних методів до загальної методики навчання. Метод системного аналізу використаний для встановлення структурного зв'язку між обов'язковими елементами досліджуваних інтерактивних методів та послідовності їх застосування.

Починаючи з середини березня 2019 року, використання сучасних методів інтерактивного навчання у дистанційному форматі набуло особливої ваги в Україні. Перш за все, це пов'язано з тим, що освітній процес переведено на віддалену форму вивчення дисциплін, що призвело до пошуку ефективніших способів передачі інформації та знань, їх закріплення після лекційних, семінарських занять і виконання самостійної роботи.

Про важливість вивчення фахових дисциплін за допомогою інтерактивних методів свідчать праці як зарубіжних учених [1; 2] з питань комплексної освіти і поведінкових фінансів, так і вітчизняних [3-5], присвячених розвитку фінансової інклюзії, в тому числі й фінансової освіти, та застосуванню економіко-математичного моделювання фінансової діяльності суб'єктів підприємницької діяльності.

Виходячи з цього, приходимо до висновку, що на сучасному етапі поняття «інтерактивне навчання» здебільшого розглядається як: навчання, що побудоване на взаємодії здобувача освіти з навчальним середовищем; навчання,

що ґрунтується на психології людських взаємин і взаємодій; навчання, сутність якого полягає в організації спільного процесу пізнання, коли знання отримують через діалог, полілог між собою і викладачем.

До факторів, що стимулюють активність учасників такого навчального процесу, зокрема, відносять: 1) пізнавальний і професійний інтерес; 2) творчий характер навчально-пізнавальної діяльності; 3) змагальність; 4) ігровий характер проведення занять; 5) емоційний вплив вищезгаданих факторів [6].

До основних принципів інтерактивного навчання відносять: принцип діалогічної взаємодії, кооперації й співробітництва, активно-рольової (ігрової) і тренінгової організації навчання [6].

Інтерактивність у системі дистанційного навчання розглядають з двох сторін – педагогічної і технічної. Педагогічний зміст інтерактивної компоненти визначає метод оцінювання знань, а також можливості щодо педагогічного впливу такої системи навчання. Технічний рівень визначається відбором засобів взаємодії між тим, хто навчається, та викладачем; тим, хто навчається, і колегами з навчання; тим, хто навчається, та навчальними ресурсами.

При вивченні фінансових дисциплін будемо розглядати саме технічну сторону дистанційного навчання, яка характеризується величезною різноманітністю методів, а саме: стимулювання творчої активності, творчі ситуації, навчально-творчі задачі, навчання в малих групах, метод проєктів, навчальний тренінг, метод дискусії, ігровий метод, метод «мозкової атаки», метод «Дельфі», проблемне навчання, кейс-методи.

Проаналізуємо детально метод ділових ігор і наукових повідомлень.

Ділова гра є комплексною, багатофункціональною дією, у межах якої сполучено декілька взаємопов'язаних видів діяльності: аналіз і пошук розв'язання проблем, навчання, розвиток, дослідження, консультування, формування колективної діяльності. Традиційні ділові ігри мають заздалегідь розроблений сценарій, орієнтовані на вирішення типових проблемних ситуацій, мають на меті навчити учасників гри оптимально розв'язувати ці проблеми.

Як правило, ділова гра складається з таких етапів: ознайомлення учасників гри з метою, завданнями та умовами гри; інструктаж щодо правил проведення гри; утворення учасниками гри робочих груп; аналіз, оцінка та висновки результатів гри.

На першому підготовчому етапі – обґрунтовують вибір гри, визначають ігрові цілі та завдання, формують проблемну ситуацію, розробляють сценарій гри, готують інформаційний і методичний матеріал. На другому етапі розглядають правила проведення гри та функції гравців. Третій етап залежить від змісту та форми конкретної гри і полягає в обговоренні учасниками гри поставлених проблем, прийнятті узагальнених рішень, їхньому аналізу.

Застосування ділових ігор під час навчання дає змогу максимально наблизити навчальний процес до практичної діяльності, врахувати реалії сьогодення, приймати рішення в умовах конфліктних ситуацій, відстоювати свої пропозиції, розвивати в учасників гри колективізм та відчуття команди, отримати результати за досить обмежений час. Ділова гра належить до активних методів навчання, які забезпечують активну творчу діяльність

студента, створюють умови для підвищеної мотивації та емоційності, розвивають критичне мислення.

Наукові повідомлення у форматі стендової доповіді (постер) – це спосіб представлення результатів роботи в обмеженому просторі шляхом комбінації кольорового текстового та ілюстративного оформлення певної інформації, яка має на меті привернути увагу до обраної теми. Це одна з ефективних форм оперативного повідомлення наукових даних з використанням плакату. Процес створення постеру – це кропітка і складна робота, яка полягає в адекватному інформаційному пошуку та у підготовці власних дослідницьких результатів.

Стендова доповідь складається з плакату (постеру), який містить матеріали наукового дослідження, та усного повідомлення-коментаря. До обов'язкових елементів постеру належать: титульний заголовок, абстракт, вступ, матеріал, методи, результати, впровадження, висновки, джерела.

Усне повідомлення має вкладатися в час, запропонований організаторами заходу (зазвичай 5 хвилин). Під час презентації будьте привітні та доброзичливі. Уникайте слів-паразитів, говоріть просто та ясно, не виявляйте роздратування, якщо вас не розуміють. Намагайтесь не відводити погляду під час обміну думок. Важливими також є зовнішній вигляд, одяг, зачіска, жести, манера говорити. Постерна презентація – дзеркало культури та естетичного смаку доповідача.

Серед найважливіших компетенцій сучасного фахівця з фінансів, банківської справи та страхування визначають уміння: діяти в межах узгоджених цілей і завдань; враховувати думку іншого; кооперуватися, йти на компроміс; самостійно розвиватися, якщо знання і здібності не відповідають сучасним вимогам. Формування й розвиток таких компетенцій допомагає забезпечити інтерактивне навчання.

Цінність отриманих результатів полягає в тому, що їх можна використати при організації навчального процесу у дистанційному форматі. Однак, для цього необхідні суттєві зрушення у поведінці чи ставленні до фінансів, розширення рівня фінансових знань, навичок і методів інтерактивного викладання. Зміна форм і методів вивчення фінансових дисциплін зумовить позитивні зміни у підходах до їх вивчення та у системі здобуття різних освітніх рівнів у цілому.

Список використаних джерел:

1. Ron Miller. *What Are Schools For? Holistic Education in American Culture*. Vermont, USA, 1992.
2. Shanmuganathan M. Behavioral finance in an area of artificial intelligence: Longitudinal case study of robo-advisors in investment decisions. *Journal of Behavioral and Experimental Finance*. 2020. Volume 27. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S221463501930214X>
3. Румик І. І. Розвиток фінансового сектору: стан, фінансова інклюзія, візія та стратегія дій. Соціально-економічні та правові аспекти розвитку суспільства: колективна монографія. Київ: ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2020. С. 132-145.
4. Garbowski M., Lubenchenko O., Perederii N., Moskalenko N., Rumyk I. Economic and mathematical modeling of loan risks for credit unions. *Journal of Management Information and Decision Sciences*. 2019. Volume 22. Issue 4.

5. Пилипенко О. О., Просяник І. В. Кредитування фізичних осіб та його особливості в Україні. Збірник наукових праць «Сучасні підходи до управління підприємством». 2016. №1. URL: <http://spu.fmm.kpi.ua/article/view/73059/68390>.
6. Сисоєва С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник; НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. Київ : ВД «ЕКМО», 2011. 324 с.